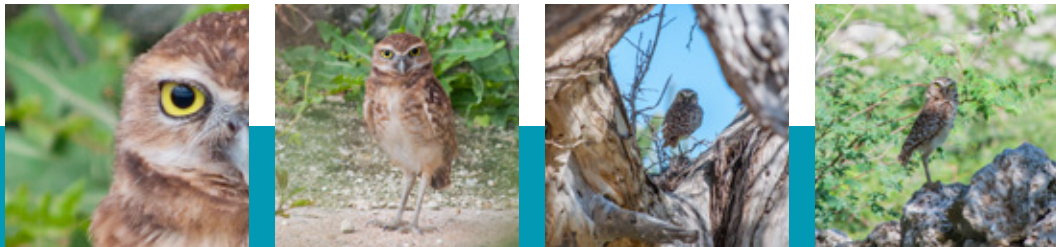

RAAD VAN ADVIES

JAAERVERSLAG

2016

JAARVERSLAG

RAAD VAN ADVIES ARUBA 2016

DE SHOCO, NATIONAAL SYMBOOL VAN ARUBA

De shoco (*athene cunicularia arubensis of holenuil*), werd in 2015 officieel tot nationaal symbool van Aruba aangewezen, nadat het sinds 2012 al als zodanig fungeerde.

De shoco is van oudsher een symbool van wijsheid en kennis. Het is de inheemse diersoort die het meest met Aruba wordt geassocieerd. De beeltenis van deze holenuil is in Aruba welbekend en staat op de bankbiljetten van 50 florin, herdenkingsmunten en postzegels.

Hoewel een eerste associatie als symbool van wijsheid en kennis misschien voor de hand zou liggen, is de Raad bescheiden en realistisch genoeg om wegens een andere reden de shoco als gezicht van dit jaarverslag te willen kiezen. Ondanks zijn populariteit staan het welzijn en voortbestaan van de holenuil namelijk onder grote druk. In de laatste twee decennia is de bevolking en daarmee de bewoningdichtheid zodanig toegenomen dat in Aruba inmiddels meer mensen per km² wonen dan in Nederland. Dit heeft als gevolg dat de natuur en de habitat van de shoco sterk beperkt en gefragmenteerd zijn. Daarnaast vormt ook de aanwezigheid van de uitheemse boa constrictor een bedreiging voor het voortbestaan van de shoco.

De Raad van Advies hoopt dat de aanwijzing van de shoco als nationaal symbool van Aruba zal bijdragen tot bezinning om op een betere manier om te gaan met de flora en fauna hier te lande. De Raad maakt zich sterk voor meer wet- en regelgeving op gebied van de natuurbescherming en ook voor meer toezicht en handhaving op dit gebied. Dit zal ertoe dienen te leiden dat niet alleen de shoco, maar ook het eigene, de leefbaarheid van de Arubaanse gemeenschap in het algemeen, behouden zal blijven.

INHOUD

VOORWOORD	10
1. STAND VAN HET LAND	13
1.1 Geschillenbeslechting in het Koninkrijk	14
1.2 Openbare financiën	17
2. STAAT VAN DE RAAD	21
2.1 De Raad	21
Onafhankelijkheid Raad van Advies	21
Samenstelling en zittingsperiode	23
Overige functies	24
Vergaderingen	25
Kwaliteitstraject Raad van Advies	25
Caribisch Radenoverleg	25
2.2 Het Wetenschappelijk Bureau	26
Samenstelling	26
Personeelsaangelegenheden	26
Opleidingen en cursussen	26
Werkbezoeken secretaris	26
Wetgevingsoverleg	26
Lancering vernieuwde website	27
Begeleiding stagiaires	27
3. ADVISERING	29
Instroom	29
Behandeling	29
Behandeltermijnen bij advisering	30
Dicta	31
Conclusie dicta 2016	32
Overzicht van ontwerpen ten aanzien waarvan in 2016 advies is uitgebracht	34
COLOFON	41

VOORWOORD

Geachte lezer,

Het is weer zo ver. De Raad van Advies van Aruba publiceert zijn jaarverslag over 2016.

In dit jaarverslag behandelen wij naast de gebruikelijke onderwerpen als bedrijfsvoering en onze adviezen, de geschillenbeslechting in het Koninkrijk en de openbare financiën. Deze onderwerpen hebben ons in het afgelopen jaar bezig gehouden.

Daarnaast hebben wij ons in 2005 vastgestelde beleid ten aanzien van de behandeling van de initiatiefontwerpen van wetgeving aangepast. In 2005 schreven wij:

“De legitimiteit van wetgeving (en daarmee de geloofwaardigheid de wetgever c.q. de overheid) wordt mede bepaald door de effectiviteit, doelmatigheid en rechtmatigheid van de wet. Dit vergt voldoende zicht op maatschappelijke processen en op de wijze waarop via wetgeving op deze processen wordt ingespeeld. Het vergt echter ook een zorgvuldige voorbereiding en opstelling van een ontwerp, dat het resultaat moet zijn van samenwerking tussen ambtenaren en politici, tussen wetgevingsjuristen en beleidsambtenaren en tussen de ontwerpers van de wet en degenen die haar zullen moeten uitvoeren en handhaven.”

Wij zijn ons er derhalve terdege van bewust dat het recht van de Staten om initiatief-wetsontwerpen in te dienen, een zeer belangrijk onderdeel is van de parlementaire democratie. Dit moeten wij als zodanig steeds blijven koesteren.

Wij hebben evenwel geconstateerd dat - evenals in Nederland en waarschijnlijk ook in andere delen van het Koninkrijk - aan het vorenstaande niet altijd of beter gezegd, vaak niet wordt voldaan. Daar komt nog bij dat er steeds meer niet-begrotinggerelateerde initiatiefontwerpen ter advisering aan de Raad worden voorgelegd. Dit aanbod legt een significant beslag op de aanwezige toetsingscapaciteit bij de Raad. In verband daarmee hebben wij dan ook de voorwaarden waaronder initiatiefontwerpen van wetgeving in behandeling worden genomen door de Raad, nader geconcretiseerd op grond van algemene wetgevingsleer en de Procedureregels

voor de totstandkoming van wettelijke regelingen (als vastgelegd in de Beschikking van de Minister van Justitie van 21 maart 1989).

Een andere aangelegenheid waar wij op Aruba in het afgelopen jaar mee te maken hebben gehad, is de opvolging van Gouverneur Fredis J. Refunjol geweest. Het Statuut is in deze heel duidelijk: de benoeming (en het ontslag) van de Gouverneurs geschiedt door de Koning als hoofd van de Koninkrijksregering (artikel 2). Om bij deze procedure inbreng van de Caribische landen in het Koninkrijk te verzekeren, is in 2001 in de Koninkrijksministerraad aan de hand van een notitie, opgesteld door de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, in overleg met de Gevolmachtigde Ministers van Aruba en de Nederlandse Antillen, een (voor)procedure vastgesteld. Zo geven deze procedureregels aan dat de benoeming plaatsvindt op de voordracht van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, uit een selectie van één of meer kandidaten die de respectievelijke Raad van Ministers van de landen (Aruba, Curaçao en Sint Maarten) heeft aanbevolen. Het is niet bekend of sinds de vaststelling ervan, deze procedure ooit is gevolgd. In ieder geval is voor zover wij hebben kunnen vernemen bij de benoeming van J.A. Boekhoudt, de opvolger van Gouverneur F.J. Refunjol, weinig of geen rekening gehouden met de voorgeschreven procedure. Dit heeft tot veel commotie binnen de gemeenschap geleid.

Zonder te treden in wie wel en wie niet de procedure regels geschonden heeft, betreuren wij evenals velen met ons op Aruba en elders, ten zeerste dat dit is gebeurd. Het Koninkrijk is erbij gebaat, zeker in deze, in onze wereld turbulente periode dat wij als Koninkrijk als eenheid optreden. Over een als deze zeer belangrijke zaak, de Gouverneur is immers de vertegenwoordiger van de Koning als hoofd van de landsregering en de Koninkrijksregering, behoren er geen misverstanden te bestaan.

De Gouverneur vervult binnen het Staatsbestel van het Koninkrijk een bijzondere verbindende functie,

die hij in alle neutraliteit moet kunnen uitoefenen. Door zijn waarborgfunctie heeft de Gouverneur ook een moeilijke positie en komt hij gemakkelijk in een spagaat terecht, zoals bij diverse gelegenheden in de afgelopen jaren wel is gebleken. Dat betekent dat de Gouverneur een groot draagvlak moet hebben binnen de gemeenschap en dat het instituut met respect moet worden behandeld, door alle partijen. De commotie die eind 2016 is ontstaan en de nasleep daarvan komen het instituut niet ten goede en er moet voor worden gewaakt dat het constitutioneel functioneren - als Lands- en als Koninkrijksorgaan - hierdoor niet wordt belemmerd.

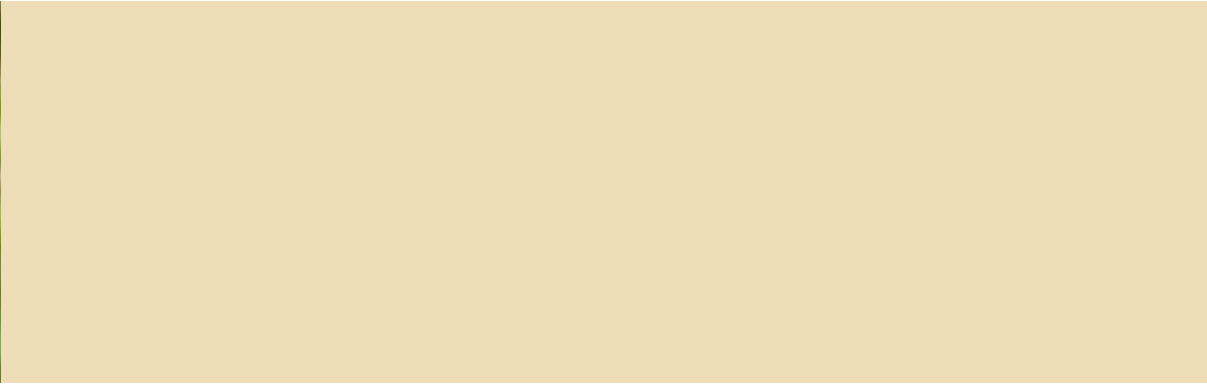
De benoeming van de Gouverneur verdient bovendien een heldere, transparante en kenbare benoemingsprocedure, die recht doet aan de taak en positie van de Gouverneur in het Arubaanse Staatsbestel en in het Koninkrijk.

Het is onze hoop dat men hier uit lering getrokken heeft en dat dit in de toekomst niet zal worden herhaald.

Verder wens ik u veel leesplezier toe.

Oranjestad, 15 februari 2017
F.M.d.I.S. Goedgedrag

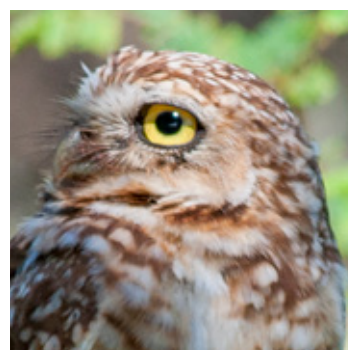

STAND VAN HET LAND

In het verslagjaar hadden twee onderwerpen een speciale betekenis. Het betrof het uitbrengen van een advies eigener beweging (een zogenaamde Voorlichting) inzake geschillenbeslechting in het koninkrijk en de advisering met betrekking tot de openbare financiën. De bijzonderheid van het eerste onderwerp is naast het sporadisch voorkomen van het uitbrengen van een advies eigener beweging gelegen in het feit dat door de adviesraden van de overige Caribische landen in onderlinge afstemming een gelijkkludend advies werd uitgebracht. Het tweede onderwerp is een bron van aanhoudende zorg, waardoor dat mede door het bestaan van financieel toezicht een eigen dynamiek kent en de aandacht van de Raad opeist. Op beide onderwerpen wordt in het navolgende ingegaan.

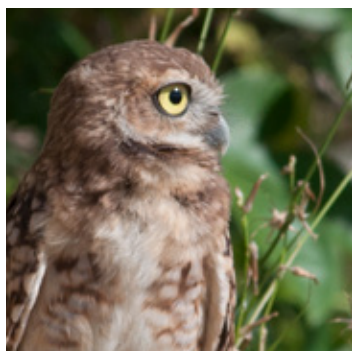
1.1

GESCHILLENBESLECHTING IN HET KONINKRIJK

Hoe moet de conflictbeslechting in het Koninkrijk vorm krijgen? Tijdens het overleg van de Raden van Advies van Aruba, Curaçao en Sint Maarten, dat op 22 april 2016 plaatsvond in Oranjestad, is hierover diepgaand van gedachten gewisseld. Het thema is al enige tijd actueel, mede omdat in alle drie de Caribische landen sinds 10-10-10 een toename is te bespeuren van betrokkenheid c.q. ingrijpen door het Koninkrijk. Een mogelijkheid om dergelijke besluitvorming te laten toetsen bestaat (nog) niet, nu aan artikel 12a van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden (het Statuut)¹, dat in 2010 is ingevoerd, nog geen uitvoering is gegeven. De Rijksministerraad heeft inmiddels (op 20 januari 2017) wel een voorstel van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties goedgekeurd en aan de Raad van State voor advies voorgelegd. In het ontwerp wordt voorgesteld dat de Afdeling Advisering van de Raad van State bij een conflict tussen landen in het Koninkrijk een zwaarwegend advies geeft aan de Rijksministerraad. De conflictenregeling is hiermee een soort Kroonberoep. De Caribische landen van het Koninkrijk willen liever dat de Hoge Raad - als onafhankelijke rechter - conflicten tussen de landen beslecht.²

Ook de Raden van Advies van de Caribische landen kwamen in april 2016 tot de conclusie dat het de voorkeur verdient om problemen in het Koninkrijk aan een onafhankelijke rechter voor te leggen.

Juist vanwege de overlap van Nederlandse- en Koninkrijksinstellingen zijn de Caribische Raden van mening dat de conflictenbeslechting ver weg moet blijven van de betrokken regeringen, waaronder de Koninkrijksregering. Vanwege het feit dat er op de genoemde bijeenkomst in Oranjestad een vergaande vorm van consensus kon worden bereikt over de juridische inbedding van een geschillenregeling, hebben de Raden van Advies van Aruba, Curaçao en Sint Maarten tevens besloten ter zake een gelijklopend advies eigener beweging (voorlichting) op dit onderdeel uit te brengen. De Raden hebben in het midden gelaten welke rechter dit zou moeten zijn: de Hoge Raad, de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, een combinatie van beide of een ander speciaal college. Tegen de Afdeling Advisering de Raad van State bestaat in ieder geval het bezwaar dat deze als hoogste adviseur van de Rijksministerraad geen bindende uitspraken kan doen. Met het BZK-voorstel dat in 2017 door de RMR is goedgekeurd is er in feite sprake van een opleving van het Kroonberoep, dat sinds het Benthem-arrest³ niet meer als een onafhankelijke rechtsgang wordt beschouwd. Een onafhankelijke rechterlijke instantie, die bevoegd is om geschillen over de uitleg van het Statuut te beslechten kan ook de incongruenties uit het Statuut corrigeren en de opmaat vormen voor meer evenwichtige verhoudingen binnen het Koninkrijk, aldus de drie Caribische Raden in hun gelijklopend advies.⁴

1. Artikel 12a van het Statuut: 'Bij rijkswet worden voorzieningen getroffen voor de behandeling van bij rijkswet aangewezen geschillen tussen het Koninkrijk en de landen.'
2. Dit blijkt uit ook de Conclusies van de Koninkrijksconferentie van 16 juni 2015, gehouden te Curaçao en de Afsprakenlijst Interparlementair Koninkrijksoverleg van mei 2015, gehouden te Den Haag.
3. EHRM 23-10-1985, AB 1986, Benthem. Het Kroonberoep werd naar aanleiding van dit arrest afgeschaft. Advies ex artikel 17, onderdeel a, van de landsverordening Raad van Advies (AB 1992 no. GT 3) inzake het toezicht, de samenwerking en de conflictenbeslechting in het Koninkrijk, dd. 9 juni 2016, kenmerk RvA 78-16. Vindplaats: www.rva.aw
4. Zie voor enkele voorbeelden p. 9 e.v. van het advies van 9 juni 2016, genoemd in de voorgaande noot. 'Afspraken tussen de regeringen van Aruba en Nederland over de openbare financiën van Aruba' van 2 mei 2015.

Meer Koninkrijk

Geconstateerd is dat na opheffing van de Nederlandse Antillen in 2010 allerlei instrumenten van het Statuut worden 'hergebruikt'. Meer dan voorheen wordt gebruik gemaakt van instrumenten die het Statuut al sinds zijn inwerkingtreding in 1954 kent, maar die tot voor kort niet, niet op die manier of niet in die mate zijn gebruikt. Het gaat dan met name om de artikelen 38, 43 en 52 van het Statuut:

- in artikel 38, eerste lid, wordt de landen de mogelijkheid geboden om samenwerking met elkaar aan te gaan op beleidsterreinen die op grond van de constitutionele systematiek van het Koninkrijk tot de eigen autonomie van de Landen behoort. Het tweede lid van artikel 38 maakt het mogelijk dat deze samenwerking vastgelegd kan worden door middel van een algemene maatregel van rijksbestuur of een rijkswet, vormen van regelgeving op Koninkrijksniveau dus;
- artikel 43 van het Statuut verplicht enerzijds de Landen om bij hun wetgeving en bestuur de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, de rechtszekerheid en de deugdelijkheid van bestuur in acht te nemen en maakt anderzijds het Koninkrijk bevoegd erop toe te zien dat zulks ook gebeurt;
- artikel 52 maakt het mogelijk dat een land door middel van een landsverordening autonome bevoegdheden overdraagt aan de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk of aan de regering van het Koninkrijk - het moet hier dus uit de aard der zaak om bestuursbevoegdheden gaan.

Dit gegeven impliceert niet alleen dat bezinning op de constitutionele reikwijdte van die middelen betekenisvol is, maar ook op de mogelijkheden om geschillen inzake de toepassing van dergelijke instrumenten te laten toetsen. Dergelijke geschillen zijn niet denkbeeldig, zoals de afgelopen jaren hebben aangetoond.⁵

In de aanloop naar en na de opheffing van de Nederlandse Antillen is er veelvuldig gebruik gemaakt van de mogelijkheden die artikel 38 van het Statuut biedt. Er zijn talrijke beleidsafspraken gemaakt tussen de Landen onderling, waarbij met enige regelmaat organen van het Koninkrijk van bevoegdheden zijn voorzien. Artikel 38, tweede lid, is frequent gebruikt om noodzakelijk geachte vormen van samenwerking

tussen de landen in het post-Antilliaanse tijdperk vorm te geven: voorbeelden daarvan zijn de rechterlijke organisatie voor het gehele Caribische gebied (de Rijkswet Gemeenschappelijk Hof van Justitie), de organisatie van de politie en het Openbaar Ministerie (de Rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba en de Rijkswet openbaar ministeries van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba) en de regeling van het beheer van de rechterlijke organisatie (Rijkswet financiering Gemeenschappelijk Hof van Justitie). Met uitzondering van de Rijkswet Gemeenschappelijk Hof, is Aruba buiten deze samenwerking gebleven. Aruba heeft aldus een grotere vorm van autonomie behouden dan Curaçao en Sint Maarten hebben verworven. Voor Curaçao en Sint Maarten geldt bovendien ook dat ze zich hebben onderworpen aan een verregaand, maar formeel vrijwillig toezicht op hun financiële huishouding door middel van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten, eveneens een Rijkswet op grond van artikel 38, tweede lid, Statuut. Dit toezicht is in handen van een onafhankelijk orgaan, het college financieel toezicht, maar wordt uiteindelijk gesanctioneerd door de regering van het Koninkrijk.

Intussen is ook Aruba aan een dergelijk toezicht onderworpen. Nadat in 2014 de Gouverneur vanuit Den Haag de opdracht kreeg om de Landsverordening tot vaststelling van de Lands-begroting 2014 niet goed te keuren, is na overleg tussen de Arubaanse en de Nederlandse regering een onderlinge regeling⁶ ex artikel 38, tweede lid, Statuut vastgesteld die is uitgemond in de vaststelling van een landsverordening uit kracht van artikel 52 Statuut, waarin Aruba zichzelf onder toezicht stelt van een eigen Arubaans College financieel toezicht, het CAft. De inhoud van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (AB 2015 no. 39) loopt grotendeels synchroon met die van de Rijkswet financieel toezicht en ook de bevoegdheden van de regering van het Koninkrijk zijn praktisch identiek, evenals de erin opgenomen geschillenregeling.

Ten aanzien van al deze regelingen zijn vragen van constitutionele aard gerezen, die samenhangen met de grenzen die de constitutie van het Koninkrijk en de constituties van de landen stellen aan het creëren of overdragen van bevoegdheden en de vraag op welke wijze geschillen over deze grenzen beslecht moeten worden.⁷

5. Zie voor enkele voorbeelden p.9 e.v. van het advies van 9 juni 2016, genoemd in de voorgaande noot.

6. De Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht is op 1 september 2015 afgekondigd en per 1 augustus 2015 in werking is getreden (AB 2015, no. 39).

7. Advies d.d. 24 juni 2015, inzake de ontwerp-landsverordening Aruba financieel toezicht (kenmerk RvA 109-15), advies d.d. 2 oktober 2014, inzake de ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening tot vaststelling van de begrotingen van het Land voor het dienstjaar 2014 (kenmerk RvA 142-14). Vindplaats www.rva.aw.

De invoering van het financiële toezicht heeft daarnaast ook allerlei vragen doen rijzen over de strekking en reikwijdte van de Arubaanse Staatsregeling. Deze vragen zijn voor Aruba prangend, nu het financieel toezicht alhier bij landsverordening is geregeld, in tegenstelling tot Curaçao en Sint Maarten, waar het financieel toezicht zijn basis heeft in een Rijkswet.

De Raad van Advies heeft zich in zijn advies op de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht destijds zeer kritisch uitgelaten over de juridische inbedding en inrichting van het financieel toezicht in Aruba.⁸ De kritiek van de Raad is echter niet overgenomen, reden waarom het onderzoek en advies inzake de geschillenregeling is uitgebreid met een beschouwing op de volgende vragen:

- Mogen de Caribische landen van het Koninkrijk van hun eigen Staatsregeling afwijken indien hun eigen constitutie voor een dergelijke afwijking geen of onvoldoende grondslag biedt?
- Hoe verhoudt in dat verband de Nederlandse Grondwet zich tot de drie Staatsregelingen? Staat de Grondwet (artikel 120) er bijvoorbeeld aan in de weg dat rijkswetten aan het Statuut kunnen worden getoetst? Of heeft artikel 120 Grondwet geen zeggingskracht voor de statutaire verhoudingen?

Conclusies van het advies

Vast staat dat de vier constituties van het Koninkrijk een ongelijke rechtskracht hebben en dat er van constitutionele gelijkwaardigheid of gelijkheid tussen de landen in het Koninkrijk geen sprake is.⁹ Daar komt nog bij dat Nederlandse instituties en Koninkrijksinstituties elkaar overlappen en de facto dezelfde zijn. Voorts is in het advies aangegeven dat de waarborgfunctie uit artikel 43 van het Statuut zich in de afgelopen decennia heeft ontwikkeld tot de belangrijkste grondslag voor bemoeienis van het Koninkrijk, zonder dat geheel duidelijk is welke de begrenzing is van dit normenstelsel. Bovendien worden deze normen feitelijk niet op Nederland toegepast door het Koninkrijk. De Koninkrijksregering valt de facto samen met de Nederlandse regering en bij toepassing van artikel 43 Statuut ontbreekt een toets door een onafhankelijke rechter. Deze factoren komen in de voorlichting van de Raad van State¹⁰ over dit onderwerp te weinig aan bod, terwijl hier volgens de Caribische Raden nu juist het kernprobleem ligt.

De Raden van Advies zijn van oordeel dat deze ongelijkheid dient te worden opgeheven. Daarnaast moet onder alle omstandigheden vast staan dat de Caribische landen in al hun handelen zijn gebonden aan hun eigen constitutie en dat het Koninkrijk daar niet met supra-constitutionele arrangementen door heen kan breken. Een onafhankelijke rechter zou moeten kunnen vaststellen wat wel en wat niet in overeenstemming is met de desbetreffende constituties.

Naar het oordeel van de Raden van de Caribische landen in het Koninkrijk kan een algemene regeling voor het beslechten van geschillen tussen Koninkrijk en Landen niet worden ingevoerd zolang de in zijn advies genoemde bezwaren en vragen niet goed doordacht, weggenomen en beantwoord zijn.

De drie Caribische Raden komen in hun gelijkkluidende advies tot de conclusie dat geschillen binnen het Koninkrijk slechts door een onafhankelijke rechterlijke instantie, die bevoegd is geschillen over de uitleg van het Statuut te beslechten, beslecht moeten worden. Juist een dergelijke instantie kan de incongruenties uit het Statuut corrigeren en de opmaat vormen voor meer evenwichtige verhoudingen in het Koninkrijk.

8. Advies van de Raad bij de ontwerp-landsverordening Aruba financieel toezicht van 20 juli 2015, kenmerk RvA 109-15. Vindplaats: www.rva.aw

9. Zie het advies genoemd in noot 4, p. 7.

10. Raad van State van het Koninkrijk, Advies WO4.15.0112/1/Vo van 17 september 2015.

1.2 OPENBARE FINANCIËN

De bemoeienis van de Raad van Advies met de openbare financiën volgt uit de omstandigheid dat de begroting van het Land bij landsverordening wordt vastgesteld en dat de Staatsregeling voorschrijft dat de Raad van Advies wordt gehoord over alle ontwerpen van landsverordeningen, dus ook de ontwerp-landsverordening tot vaststelling (of wijziging) van de begroting.

Het toetsingskader van de Raad voor een begroting verschilt van die van andere wetten. Toetst de Raad wetten in materiële zin op rechtmatigheid en doelmatigheid, bij de beoordeling van de ontwerp-Landsbegroting toetst de Raad of de voorgestelde ramingen realistisch zijn en of deze zullen bijdragen tot houdbare en duurzame overheidsfinanciën.

De afgelopen jaren kwam de Raad steeds tot het oordeel dat daarvan onvoldoende sprake was en zijn de adviezen afgesloten met zware dicta.¹¹

De zorgen van de Raad werden ook op Koninkrijks-niveau gedeeld. In 2015 zijn tussen Aruba en Nederland afspraken gemaakt ter bevordering van de duurzaamheid van de openbare financiën¹² en is financieel toezicht ingevoerd. In dit onderdeel maakt de Raad eerst een analyse van de staat van de openbare financiën, waarna vervolgens een beschouwing wordt gegeven op de effecten van het financieel toezicht.

De openbare financiën in 2016

Het dienstjaar 2016 kenmerkt zich als het jaar waar - waarschijnlijk - voor het eerst niet aan de wettelijke tekortnorm zal worden voldaan.¹³ Voor het dienstjaar 2015 gold volgens de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LATft) een maximaal financieringstekort van 3,7% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) voor de collectieve sector. Volgens de gerealiseerde cijfers 2015 heeft Aruba aan deze norm voldaan.

De begrotingscijfers 2016 van het Land - welke laatstelijk in december 2016 bij landsverordening zijn aangepast - en de prognosecijfers 2016 van de overige entiteiten behorende tot de collectieve sector in samenhang met de economische ontwikkelingen gedurende 2016 doen vermoeden dat de wettelijke financieringstekortnorm van maximaal 2,0% van het BBP voor 2016 niet wordt gehaald. Dit zou betekenen dat het Land de verwachte overschrijding van deze norm - conform de LATft - dient te compenseren in de komende jaren.

Het Land Aruba is in zijn begroting 2016 uitgegaan van een verwacht financieringstekort van Afl. 97,9 miljoen oftewel 2,1% van het BBP. Rekening houdende met de verwachte resultaten bij de overige entiteiten binnen de collectieve sector zou het tekort op 2,0% uitkomen volgens de regering. Geconstateerd is echter dat het Land Aruba bij de raming van de belastingmiddelen uit is gegaan van een economische groei van 3,8% ten opzichte van het begrotingsjaar 2015. Ondanks de indicatie van de Centrale Bank van Aruba (CBA) in september 2016 dat er in 2016 - naar alle waarschijnlijkheid - juist sprake zal zijn van een economische krimp, zijn de belastingmiddelen bij de begrotingswijziging in december 2016 niet naar beneden bijgesteld (zie ook onderstaande tabel).¹⁴

De gerealiseerde belastingmiddelen 2016 laten zien dat de belastingontvangsten - ten opzichte van de raming - Afl. 25 miljoen lager zijn uitgevallen, wat zou betekenen dat, indien aan de uitgavenkant de begroting maximaal is benut en er geen extra overige inkomsten zijn binnengekomen.

Aan de uitgavenzijde laat de Landsbegroting 2016 - in vergelijking met de gerealiseerde uitgaven 2015 - wederom zien dat de uitgaven weinig naar beneden worden gedrukt.

11. Zie voor een beschrijving van de dicta pagina 31.

12. Afspraken tussen de regeringen van Aruba en Nederland over de openbare financiën. Overeenkomst ex artikel 38 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden dd. 2 mei 2015.

13. De vastgestelde jaarrekeningcijfers van het Land en de overige entiteiten behorende tot de collectieve sector waren ten tijde van de publicatie van het jaarverslag 2016 van de Raad van Advies nog niet bekend, waardoor niet op voorhand bepaald kon worden of wel of niet aan de wettelijke tekortnorm voor 2016 is voldaan.

14. MvT bij de ontwerp-Landsverordening tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2016, p. 17, en Economic Outlook dd. september 2016 van de Centrale Bank van Aruba.WODC (2011), p. 134.

De begrote personeelslasten – blijven ondanks de voornemens van de regering om deze jaarlijks met 5% te doen verlagen – hoog; ten aanzien van de gerealiseerde personeelsuitgaven 2015 zijn de begrote personeelsuitgaven 2016 nagenoeg gelijk gebleven.

De interestlasten blijven in 2016 eveneens een punt van zorg; in navolging van 2015 zijn ook in 2016 de interestlasten verder toegenomen. Een verlaging van deze kostenpost blijft naar inziens van de Raad alleen mogelijk door het herfinancieren via Nederland tegen een gunstiger rentetarief.

Tot slot, blijft – ondanks de invoering van de Bestemmingsheffing AZV (BAZV) – de Landsbijdrage aan de AZV ook in 2016 een relatief zware uitgavenpost en wijzen de prognoses erop dat deze bijdrage de komende jaren zal doorgroeien bij het uitblijven van structurele aanpassingen.

Op grond van het bovenstaande schat de Raad dat er dus sprake zal zijn van een hoger financieringstekort bij het Land.

Het dienstjaar 2016 kenmerkte zich ook als het jaar van de start van de Citgo-raffinaderij. Als gevolg van de heropening van de raffinaderij en de ‘settlement’ met Valero kende het Land in 2016 wederom een aantal incidentele (extra) inkomsten die het (verwachte) tekort nagenoeg zullen dempen. Ter illustratie van het belang van een goede raming van de middelen die elke maand op afdracht bij het land binnenkomen, is in de onderstaande tabel de realisatie van deze middelen ten opzichte van de begroting weergegeven.

Opvallend is dat het achterblijven van de belastingontvangsten niet hebben geleid tot het bijstellen van de middelen door middel van de suppletore begroting.

Deze middelen zijn een goede indicator van de economische activiteit in de Arubaanse economie en bevestigen in zekere mate de stellingname van de

Centrale Bank van Aruba dat er sprake zou zijn van een economische krimp in 2016. Daarom moet bij de inschatting van de middelen die middelen die op structurele basis verwacht kunnen worden de leidraad zijn, waardoor de begroting minder afhankelijk zal zijn van incidentele middelen die dan aangewend kunnen worden voor schuldverlaging.

De bezorgdheid bestaat dat voor de komende jaren geen andere incidentele middelen verwacht zullen worden en dat gelet op de verwachte groei van de economie en de betalingen van de beschikbaarstellingvergoedingen in het kader van de PPP-projecten, de wettelijke normen (i.c. 0,5% financieringstekort in 2017 en 0,5% financieringsoverschot in 2018) zonder daadwerkelijke structurele maatregelen aan de uitgaven zijde en/of nieuwe c.q. hogere belastingen niet zomaar haalbaar zullen zijn.

Financieel toezicht

De onderlinge regeling van mei 2015¹⁶ is gericht op het bereiken van duurzame openbare financiën van Aruba. In dit kader is onder meer vastgelegd dat:

- structureel onafhankelijk toezicht wordt ingesteld op de openbare financiën van Aruba;
- het beleid van de regering zich mede richt op het afbouwen van de staatsschuld;
- de afspraken over en de voorwaarden omtrent het inschrijven door Nederland op leningen van Aruba, zoals vastgelegd in het Witte donderdagakkoord van 28 mei 2013 zijn herbevestigd¹⁷.

Ter uitvoering van deze afspraken is in dat jaar de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LATft) tot stand gekomen en is het College Aruba financieel toezicht (CAft) ingesteld.¹⁸ In het kader van de totstandkoming van de landsbegroting (of een wijziging daarvan) heeft het CAft een adviserende rol op grond van artikel 10 van de LATft.

Impact economische groei op gerealiseerde belastingontvangsten vs. begrote belastingontvangsten 2016

(in duizenden Afl.)	Begroting 2016	Gerealiseerd 2016	Gemist	Begroting gehaald
Loonbelasting	270.000	261.268	8.732	97%
BBO	112.000	94.061	17.939	84%
Invoerrechten	192.700	164.515	28.185	85%
Accijnzen ¹⁵	127.500	122.207	5.293	96%

15. De meeropbrengsten van accijnzen minerale oliën uit de Valero-deal (i.c. ca. 10 miljoen) zijn hier niet meegenomen ten einde zicht te bieden op de economische impact van de gerealiseerde inkomsten t.a.v. de ramingen.

16. Zie noot 12.

17. Onderlinge regeling (zie noot 12), resp. vierde, tweede en laatste overweging.

18. Afspraken tussen de regeringen van Aruba en Nederland over de openbare financiën. Overeenkomst ex artikel 38 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden dd. 2 mei 2015.

Het betreft een wettelijk voorgeschreven advies binnen het constitutionele wetgevingstraject. De eigenlijke toezichttaak bestaat uit het beoordelen van de vastgestelde landsbegroting (en wijziging daarvan).

De Raad stelde in zijn advies bij de ontwerp-LATft dat onafhankelijk toezicht slechts één van de instrumenten is die de Arubaanse regering daarbij ten dienste zal staan en dat de regering zich in het streven naar duurzame overheidsfinanciën op meerdere pijlers dient te richten¹⁹:

- a. inkomens verhogende maatregelen;
- b. herziening belastingstelsel;
- c. kostenbesparende maatregelen;
- d. verzelfstandigen dan wel afstoten van overheidstaken;
- e. het terugdringen van de staatsschuld.

Inmiddels is met het financieel toezicht ruim een jaar ervaring opgedaan. Geconstateerd moet worden dat de bezwaren die de Raad tegen de inrichting en de juridische inbedding van het financieel toezicht had, zoals opgetekend in zijn advies bij de ontwerp LATft in de praktijk helaas zijn uitgekomen.

Zowel bij de regering als het CAft mist de Raad een lange termijn visie op de duurzame overheidsfinanciën. Het CAft toetst of aan de wettelijke begrotingsnormen is voldaan, maar uit de publicaties blijkt vervolgens niet of met de voorgestelde begroting (of wijziging daarvan) naar de mening van het CAft duurzame overheidsfinanciën worden bereikt; terwijl dit wel het uiteindelijke doel van het toezicht is.²⁰ Hoewel het College financieel toezicht²¹ in aansluiting op de door de Raad genoemde (en hierboven vermelde) pijlers in 2014 nog een groot aantal concrete maatregelen en beleidsaanbevelingen had geformuleerd, worden deze sindsdien niet meer als toetsingscriteria gebruikt. Er wordt harder ingezet op inkomensverhogende maatregelen in plaats van op noodzakelijke kostenbesparende maatregelen en structurele hervormingen die de economie ten goede komen. De wettelijke begrotingsnormen,

slechts één van de middelen om tot duurzame overheidsfinanciën te komen, zijn daarmee tot doel gemaakt, in plaats van middel en wordt vooral naar het cijfer 'onder de streep' gekeken.²² Ook door de Arubaanse overheid, waar het de laatste jaren gebruik is om in de suppletoire begroting met additionele uitkeringen van deelnemingen en andere incidentele inkomsten de eindstreep te halen en structurele hervormingen (zoals de belastingen) op de lange baan worden geschoven. Dat is een gemiste kans op het bewerkstelligen van duurzame en houdbare overheidsfinanciën op de lange termijn.

Deze opstelling maakt het werk van de Raad van Advies - die, zoals hiervoor aangegeven, wel breder toetst - er niet gemakkelijker op. Zo werd het advies van de Raad bij de ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting voor het Land voor het dienstjaar 2017 ontkracht naar aanleiding van het advies van het CAft ex artikel 10, dat een beperktere toets inhield, maar waarin het CAft ook niet was uitgegaan van de meest recente (naar beneden bijgestelde) economische prognoses van de Centrale Bank van Aruba.

Het nut en de noodzaak van financieel toezicht worden zeker niet betwist en worden ook door de buitenlandse financierders onderschreven. De Raad spreekt echter wel de verwachting uit dat op de wijze van uitoefening van het financieel toezicht een herbezinning zal plaatsvinden.

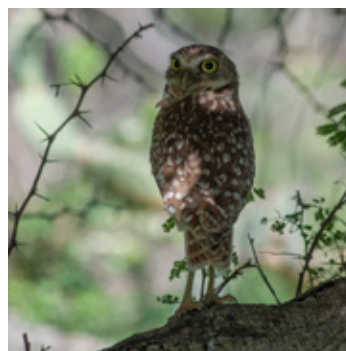
De Raad blijft in ieder geval ten aanzien van de openbare financiën een (pro)actieve rol spelen, door middel van zijn advisering, de masterclass openbare financiën in 2017 en in aanloop daartoe: participatie (op ambtelijk niveau) in een studiegroep openbare financiën.

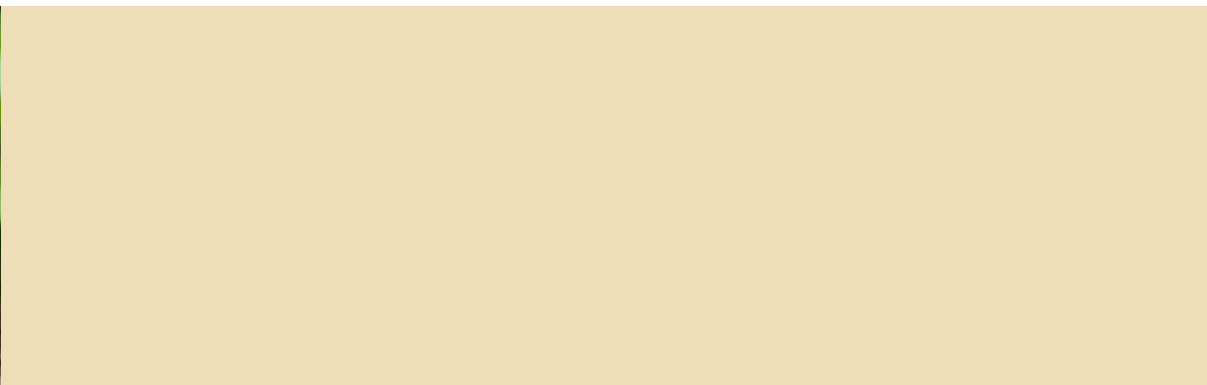
19. Dit had de Raad al eerder gesteld in zijn advies van 23 februari 2015 bij de ontwerp-Landsverordening tot vaststelling van de begroting van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2015 (RvA 27-15), onderdeel 2.5 e.v. Vindplaats: www.rva.aw. Zie ook: Centrale Bank van Aruba (2013). A Roadmap to Fiscal Sustainability in Aruba.

20. Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht, MvT, p. 1. Hier wrekt zich wellicht dat dit doel ondanks dat de Raad hiertoe had geadviseerd, niet impliciet in de wet zelf is opgenomen.

21. Reactie op de ontwerp-begroting 2015. College Financieel Toezicht, 29 december 2014 (kenmerk Cft 201400242).

22. Het advies van het CAft van 8 februari 2017 bij de vastgestelde Landsbegroting 2017 is daar een duidelijk voorbeeld van.

STAAT VAN DE RAAD

2.1 DE RAAD

De Raad is de hoogste onafhankelijk adviseur van de regering en de Staten over zaken van wetgeving en bestuur. De Raad is, evenals de Algemene Rekenkamer en de Staten, een Hoog College van Staat. Dit is een bij de Staatsregeling geregeld instituut dat belast is met een eigen taak, welke onafhankelijk van de regering en de Staten wordt uitgevoerd.

De hoofdtaak van de Raad is het adviseren over ontwerpen van wetgeving. Hiermee speelt de Raad een belangrijke rol in de totstandkoming van wetgevingsproducten.

De Raad is hiernaast bevoegd om op eigen initiatief advies uit te brengen over zaken die tot zijn werkterrein behoren. Een voorbeeld hiervan is het advies dat de Raad in 2016 heeft uitgebracht over de geschillenbeslechting in het Koninkrijk.²³

De regering en Staten kunnen op hun beurt de Raad verzoeken om te adviseren over zaken die niet per definitie tot het werkterrein van de Raad behoren.

De Raad telt vijf leden waarvan één de voorzitter is. De Raad wordt in de uitvoering van zijn taken bijgestaan door een wetenschappelijk bureau, welke geleid wordt door de secretaris.

De Raad kent een grondwettelijke basis (artikelen IV.1 tot en met IV.4 van de Staatsregeling van Aruba), die in de Landsverordening Raad van Advies nadere invulling krijgt. In de Landsverordening Raad van Advies worden naast de adviserende taken en

bevoegdheden, de inrichting en de werkwijze van de Raad geregeld. Het laatstgenoemde element is nader uitgewerkt in het Reglement van orde van de Raad van Advies, waarin ook een regeling is uitgewerkt voor conflicterende belangen

Onafhankelijkheid Raad van Advies

Het is van groot belang dat de Raad van Advies zijn positie als onafhankelijk adviescollege behoudt en versterkt. Dit vanwege het feit dat de waakhondfunctie die de Raad in het Arubaanse constitutionele bestel vervult, een andere context heeft dan bijvoorbeeld de Nederlandse Raad van State in het Nederlandse bestel. Aruba kent immers maar één bestuurslaag waardoor decentrale besturen geen tegenwicht kunnen bieden aan het centrale bestuur. Daarnaast is de afstand tussen de Staten en de regering in de praktijk gering, hetgeen vaak een wissel trekt op de controlerende functie van het parlement. Het feit dat Aruba een eenkamerstelsel kent waardoor de toetsende functie van een 'senaat' ontbreekt, alsmede de afwezigheid van andere (vaste) onafhankelijke adviescolleges²⁴ die de regering bij de voorbereiding van wetgeving zouden kunnen adviseren, draagt mede bij aan de omstandigheid dat de regering in het wetgevingsproces weinig tegenspel ondervindt. Dit komt de kwaliteit van het wetgevingsproduct veelal niet ten goede. Voornoemde contextuele elementen vinden hun oorsprong met name in de

23. Zie p. 14 e.v. en www.rva.aw onder Publicaties - Adviezen - Adviezen anderszins.

24. Met uitzondering van de SER.

kleinschaligheid van de Arubaanse samenleving en het staatsbestel. In dit kader is het derhalve met het oog op de positie van de Raad in het staatsbestel, zijn rol in het wetgevingsproces en de kwaliteit van de wetgeving van belang dat wordt voorkomen dat de Raad onderhevig zou zijn aan politieke inmenging.

Naast de reeds in de Staatsregeling en de Landsverordening Raad van Advies opgenomen bepalingen ter realisering van een onafhankelijke taakuitoefening, is in 1999 gemeend om de mogelijkheid tot inmenging door de regering in de financiële huishouding van de Raad zoveel mogelijk te beperken. In dat jaar werd namelijk in de Comptabiliteitsverordening 1989 opgenomen²⁵ dat vaststelling van de begroting van de Raad bij afzonderlijke landsverordening plaatsvindt.

Een verdere versterking van de onafhankelijke positie van de Raad, zoals een verscherping van het aanbevelingsrecht van de Raad in het kader van de benoemingsprocedure voor nieuwe leden, is nog niet gerealiseerd.

Wel is in het afgelopen verslagjaar het Reglement van orde geactualiseerd en zijn de bepalingen inzake onverenigbare betrekkingen en belangenverstremgeling uitgebreid. Het betrof hier vooral een neerlegging van hetgeen door de Raad al werd gehanteerd. Ongefundeerde aantijgingen van de zijde van een lid van het kabinet waren hier voor mede aanleiding. Bij wijze van uitzondering heeft de Raad gemeend op dergelijke aantijgingen door middel van een perscommuniqué te moeten reageren en onder meer gesteld:

“Omdat het lidmaatschap van de Raad van Advies geen hoofdfunctie is, ligt het uitoefenen van andere (neven) functies van zijn leden voor de hand. Dat heeft enerzijds een groot voordeel: de leden staan met beide benen in de maatschappij en adviseren niet vanuit een ivoren toren. Anderzijds kan er door de (neven)functies sprake zijn van belangenverstremgeling of de schijn daarvan. De Raad kent daarom een aantal duidelijke regels en afspraken om de (schijn van) belangenverstremgeling tegen te gaan. (...)

De besluitvorming in de Raad vindt plaats op basis van gedegen voorbereiding en onderzoek en de Raad streeft daarbij overeenstemming tussen de leden en consensus ten aanzien van haar besluitvorming. De kans dat de mening van één lid prevaleert, is hiermee uitgesloten. (...)

Het uitoefenen van zijn Staatsrechtelijke taak, die onder meer inhoudt dat er kritisch wordt gekeken naar voorstellen van wetgeving, is niet gemakkelijk, maar binnen de democratische rechtsorde van wezenlijk belang. De Raad is er zich van bewust dat niet iedereen met kritiek kan omgaan en dat ook niet iedereen op de hoogte is van de functie, de positie en het belang van de Raad. Van personen buiten het bestuur kan men dat misschien ook niet altijd verwachten en dergelijke uitlatingen, hoe onterecht en onjuist ook, moeten gelaten worden voor wat zij zijn: ongefundeerde beweringen en mislagen. Van openbare gezagsdragers zijn dergelijke uitspraken echter onacceptabel. Dat dergelijke uitspraken door enkele volksvertegenwoordigers met gejuich worden ontvangen is diep treurig.

Bestuurlijke verhoudingen worden op deze wijze op onnodige wijze op scherp gesteld hetgeen een goede uitvoering van het wetgevingsproces en de deugdelijkheid van bestuur niet ten goede komt. Desondanks zal de Raad zich blijven inspannen zijn Staatsrechtelijke taak uit te oefenen, in alle onafhankelijkheid en objectiviteit, met als enig oogmerk te komen tot deugdelijke wetgeving.”²⁶

25. AB 1999 no. 34

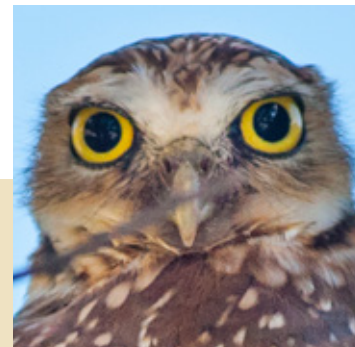
26. Persbericht dd. 1 september 2016. Vindplaats: www.rva.aw

Samenstelling en zittingsperiode

De samenstelling van de Raad is in het verslagjaar ongewijzigd gebleven en bestond op 31 december 2016 uit: mr. F.M. d.l. S. (Frits) Goedgefrag, voorzitter, en drs. C. (Rik) Timmer, mr. D.G. (David) Kock, drs. M.M. (Marion) Agunbero en mw. mr. M.G.M. (Mildred) Schwengle, leden.

Op de website www.rva.aw staan de curricula vitae van de leden vermeld, alsmede de kwalificaties voor de functie van een lid.

Naam	Functie	Benoeming en einde zittingsperiode
mr. F.M. d.l. S. (Frits) Goedgefrag	Voorzitter	Benoemd per 6 juni 2013. Einde eerste periode: 6 juni 2020. Benoemd als voorzitter per 21 maart 2014.
drs. C. (Rik) Timmer	Lid	Benoemd per 1 augustus 2011. Einde eerste periode: 1 augustus 2018.
mr. D.G. (David) Kock	Lid	Benoemd per 6 juli 2012. Einde eerste periode: 6 juli 2019.
drs. M.M. (Marion) Agunbero	Lid	Benoemd per 6 juni 2013. Einde eerste periode: 6 juni 2020.
mw. mr. M.G.M. (Mildred) Schwengle	Lid	Benoemd per 21 maart 2014. Einde eerste periode: 21 maart 2021.

Overige functies

In de 'Profielchets raadslidmaatschap Raad van Advies'²⁷ is als bijzondere voorwaarde gesteld dat er geen sprake mag zijn van onverenigbare (neven)functies of tegenstrijdige belangen die twijfel over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het raadslid kan opwekken. Transparantie staat voorop, reden waarom alle andere functies van de leden in het jaarverslag worden opgenomen en op de website staan gepubliceerd.

De andere functies van de voorzitter en de leden van de Raad zijn als volgt.

Naam	Andere functies
mr. F.M.d.I.S. Goedgedrag Voorzitter	<ol style="list-style-type: none"> 1. Raad van State, Staatsraad i.b.d. voor de o.l. Bonaire, Sint Eustatius en Saba 2. Adviseur d.t.k.v. het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties t.b.v. de BES eilanden 3. Voorzitter Raad van Toezicht (her)bouw kantoor Centrale Bank Curaçao en Sint Maarten 4. Lid van de Raad van Commissarissen van de Caribbean Mercantile Bank N.V. 5. Voorzitter van de Stichting Aruba Scholarship Foundation 6. Lid van het Bestuur van de Stichting Scholengemeenschap Bonaire 7. Lid van de Raad van Toezicht Stichting Fundashon Profeshonal Kapasitashon Edukashonal Kòrsou 8. Lid van de Commissie van advies en bijstand conform Onderlinge regeling samenwerking implementatie Internationale Gezondheidsregeling Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten
drs. C. Timmer Lid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Directeur van de Meta groep van bedrijven 2. Commissaris van Aruba Stevedoring Company N.V. 3. Bestuursvoorzitter van de Stichting Pensioenfonds Havenwerkers Aruba 4. Penningmeester Fundacion Preserva Malmok 5. Bestuurslid van de Stichting Aruba Scholarship Foundation
mr. D.G. Kock Lid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Docent arbeidsrecht aan de Universiteit van Aruba 2. Lid Raad van Appel in Tuchtzaken voor de Advocatuur voor Aruba, Bonaire en Curaçao 3. Honorair Consul van Ecuador voor Curaçao en Bonaire
drs. M.M. Agunbero Lid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Onderdirecteur Caribbean Mercantile Bank N.V. 2. Procuratiehouder Nativa Holding N.V., Melbray Consultants N.V. (W-Tax & Legal Services) en Somilco Consultants N.V. (W-Management & Advisory Services) 3. Lid van de Raad van Commissarissen Yous Holding B.V.
mw. mr. M.G.M. Schwengle Lid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Advocaat/partner HBN Law 2. Lid van de RAIO-selectiecommissie van het Gemeenschappelijk Hof van Aruba, Curaçao en Sint Maarten

In het Reglement van Orde²⁸ is een aparte paragraaf opgenomen 'De waarborging van de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de Raad' waarin de gedragsregels zijn vastgelegd hoe te handelen wanneer er sprake is van conflicterende belangen. Zo is bepaald dat een lid niet aan beraadslagingen en besluitvorming deelneemt over een aangelegenheid die hem rechtstreeks of indirect persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken. In de notulen van de desbetreffende vergadering wordt hier van een aantekening gemaakt.

Daarnaast is van belang om te weten dat besluitvorming in de Raad op basis van gedegen voorbereiding en onderzoek plaatsvindt en dat de Raad immer streeft naar overeenstemming tussen de leden en consensus ten aanzien van haar besluitvorming. De kans dat de mening van één lid prevaleert, is hiermee uitgesloten.

27. Vindplaats: www.rva.aw

28. Vindplaats: www.rva.aw

Vergaderingen

In 2016 is de Raad 27 keren in reguliere vergaderingen bijeengekomen. Naast deze reguliere vergaderingen die op woensdag plaatsvinden zijn ook 9 extra vergaderingen opgeroepen voor de behandeling van ontwerpen die vanwege hun omvang en complexiteit meer aandacht behoeven. Deze ontwerpen worden door een kleine werkgroep behandeld waarbij een raadslid wordt aangewezen als rapporteur. De rapporteur doet verslag aan de Raad over de bevindingen en aanbevelingen van de werkgroep.

In het verslagjaar kon een raadsvergadering twee keer niet doorgaan wegens het ontbreken van quorum.

Kwaliteitstraject Raad van Advies

De Raad van Advies van Aruba streeft naar het leveren van een bijdrage aan de kwaliteit van wetgeving en het bestuur van Aruba. Het streven is niet alleen gericht op het geven van adviezen, maar ook om voorstellen te doen tot duurzame en structurele verbeteringen van het bestuur. Te dien einde dient de Raad van Advies van Aruba absolute onafhankelijkheid uit te stralen en moeten de adviezen zakelijk en toegankelijk zijn. Om te bezien of de Raad van Advies van Aruba hieraan voldoet en om de interne kwaliteit te versterken zijn eind 2015 onder leiding van prof. E. Hirsch Ballin een aantal sessies gehouden. Deze 'Strategic Role Review' betrof de taakstelling en de inrichting van de Raad van Advies van Aruba.

In maart 2016 is de 'Strategic Role Review' nader uitgewerkt en is ingegaan op de kwaliteit van de advisering. De 'Organizational Role Review' vond plaats onder leiding van drs. John Elffers van het Adviesbureau Andersson Elffers Felix.

Bij deze review stond de wijze van besluiten centraal. De Raad van Advies van Aruba streeft naar consensus en is van mening dat een minderheidsstandpunt niet gestimuleerd moet worden, omdat dit afbreuk doet aan de effectiviteit en de kracht van een advies. Dit komt de onafhankelijkheid van de Raad niet ten goede.

Vervolgens heeft er een discussie plaatsgevonden over mogelijke strijdige belangen. Om strijdige belangen te voorkomen houdt de Raad van Advies van Aruba zich aan een aantal gedragsregels. In geval van strijdige belangen neemt het betreffende raadslid deel aan de beraadslagingen.

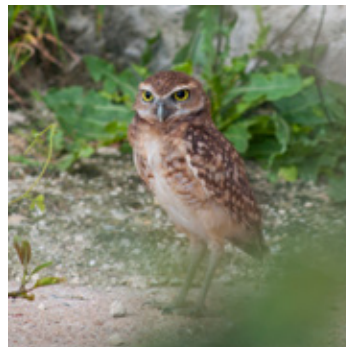
Het raadslid kan in geval van strijdige belangen wel gebruikt worden als informant. Dit zou kunnen leiden

tot beïnvloeding van de andere leden. Men is het eens, dat het hier een 'grijs gebied' betreft, maar de leden van de Raad van Advies van Aruba zijn van mening, dat het niet zinvol is om informatie van buiten te halen, als de benodigde kennis intern aanwezig is.

Caribisch Radenoverleg

De Raden van Advies van Aruba, Curaçao en Sint Maarten zijn op 22 april 2016 in Aruba bijeengekomen voor het Caribisch Radenoverleg. Doel van dit overleg is om onderwerpen van wederzijds belang te bespreken die de functie en positie van de Raden, vanuit het koninkrijksverband gezien, aangaan. Tijdens dit overleg is diepgaand van gedachten gewisseld over een aantal constitutionele aspecten van samenwerking, toezicht en conflictbeslechting in het Koninkrijk. Omdat een debat over een onafhankelijke geschillenbeslechting ex artikel 12a van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden (hierna: het Statuut) gaande is, hebben de Caribische Raden van Advies besloten hun respectievelijke regeringen en (waar wettelijk mogelijk) volksvertegenwoordigingen te adviseren over een aantal constitutionele aspecten hiervan. Vanwege het feit dat er op de genoemde bijeenkomst een vergaande vorm van consensus kon worden bereikt over de juridische inbedding van een geschillenregeling, hebben de Raden van Advies van Aruba, Curaçao en Sint Maarten tevens besloten ter zake een gelijkkluidend advies eigener beweging op dit onderdeel uit te brengen.

Een beschouwing op dit advies is te lezen in onderdeel 1.1 van dit verslag. Het gehele advies is te raadplegen op ww.rva.aw.

2.2

HET WETENSCHAPPELIJK BUREAU

Samenstelling

Het wetenschappelijk bureau stond in 2016 onder leiding van de secretaris mw. mr. dr. H.A. van der Wal BA en de adjunct-secretaris en hoofd advisering mr. A. Braamskamp. De overige bezetting van het wetenschappelijk bureau bestond op 31 december 2016 uit: mw. mr. drs. A.R. Peterson, senior beleidsmedewerker, mr. drs. Q.D. Abath, senior financieel beleidsmedewerker, mw. mr. A.W. op de Weegh-Kort, beleidsmedewerker, mw. mr. V.M.G. Beaujon-van der Biezen, hoofd bedrijfsvoering en mw. J.T.A. Laclé-Thiel, officemanager.

Personeelsaangelegenheden

In het verslagjaar heeft mw. mr. drs. A.R. Peterson op 1 januari 2016 het feit herdacht dat zij 25 jaar geleden in dienst van het Land was getreden. Voorts werd mw. mr. A.W. op de Weegh-Kort per 1 maart 2016 benoemd tot beleidsmedewerker bij het wetenschappelijk bureau. Beleidsmedewerker mr. drs. Q.D. Abath werd per 1 mei 2016 bevorderd in de functie van senior financieel beleidsmedewerker.

Opleidingen en cursussen

Twee beleidsmedewerkers hebben deelgenomen aan de cursus budgettair beleid die van 15 tot en met 17 februari 2016 door de Directie Wetgeving werd georganiseerd. Een beleidsmedewerker heeft deelgenomen aan de cursus 'Naar een nieuwe Arubaanse democratie' die bij de Universiteit van Aruba op 15, 18 en 20 april 2016 heeft plaatsgevonden. De docent van deze cursus was mr. dr. J.D. Elzinga, hoogleraar staatsrecht aan de Universiteit van Aruba en emeritus hoogleraar staatsrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen.

De secretaris en een beleidsmedewerker hebben op 21 oktober 2016 deelgenomen aan de cursus verdieping Koninkrijksrecht die bij de Universiteit van Aruba heeft plaatsgevonden. De docent van deze cursus was mr. dr. E. Hirsch Ballin.

De adjunct-secretaris heeft van 14 tot en met 17 november 2016 deelgenomen aan de cursus z.b.o. (zelfstandige bestuursorganen). Deze cursus werd door de Raad van Advies van Curaçao georganiseerd en heeft op Curaçao plaatsgevonden.

Werkbezoeken secretaris

De secretaris heeft het Secretariaatsoverleg van de Caribische Raden op 23 maart 2016 op Curaçao bijgewoond. In het verslagjaar 2016 heeft de secretaris twee werkbezoeken gebracht in Nederland.

Wetgevingsoverleg

De secretaris en adjunct-secretaris hebben in het verslagjaar vier keer deelgenomen aan het wetgevingsoverleg tussen de actoren binnen het wetgevingsproces: de Staten, de Raad van Advies, het Kabinet van de Gouverneur, de ministerraad en de Directie Wetgeving. Het wetgevingsoverleg is in 2009 ingesteld en heeft als doel de verbetering en stroomlijning van het wetgevingsproces, de verhoging van de kwaliteit van wetgeving en de verschaffing van achtergrondinformatie bij de verschillende wetsontwerpen. Het overleg staat onder voorzitterschap van de waarnemend secretaris van de ministerraad die tevens de uitkomsten van het overleg terugkoppelt aan de beleidsverantwoordelijke minister. Ook in het verslagjaar is gebleken dat het wetgevingsoverleg goede diensten bewijst op voornoemde aandachtsgebieden. Met name na de inwerkingtreding van de Landsverordening Aruba Tijdelijk Financieel Toezicht (AB 2015 no. 39) waarin de begrotingscyclus wordt gebonden aan strikte termijnen, is regelmatig overleg over een tijdige aanbidding van de verschillende begrotingen of begrotingswijzigingen aan de betreffende organen en diensten noodzakelijk. In dat opzicht is het wetenschappelijk Bureau van mening dat een tweemaandelijks overleg de voorkeur verdient zodat er tenminste 6 keer per jaar een overlegmoment is.

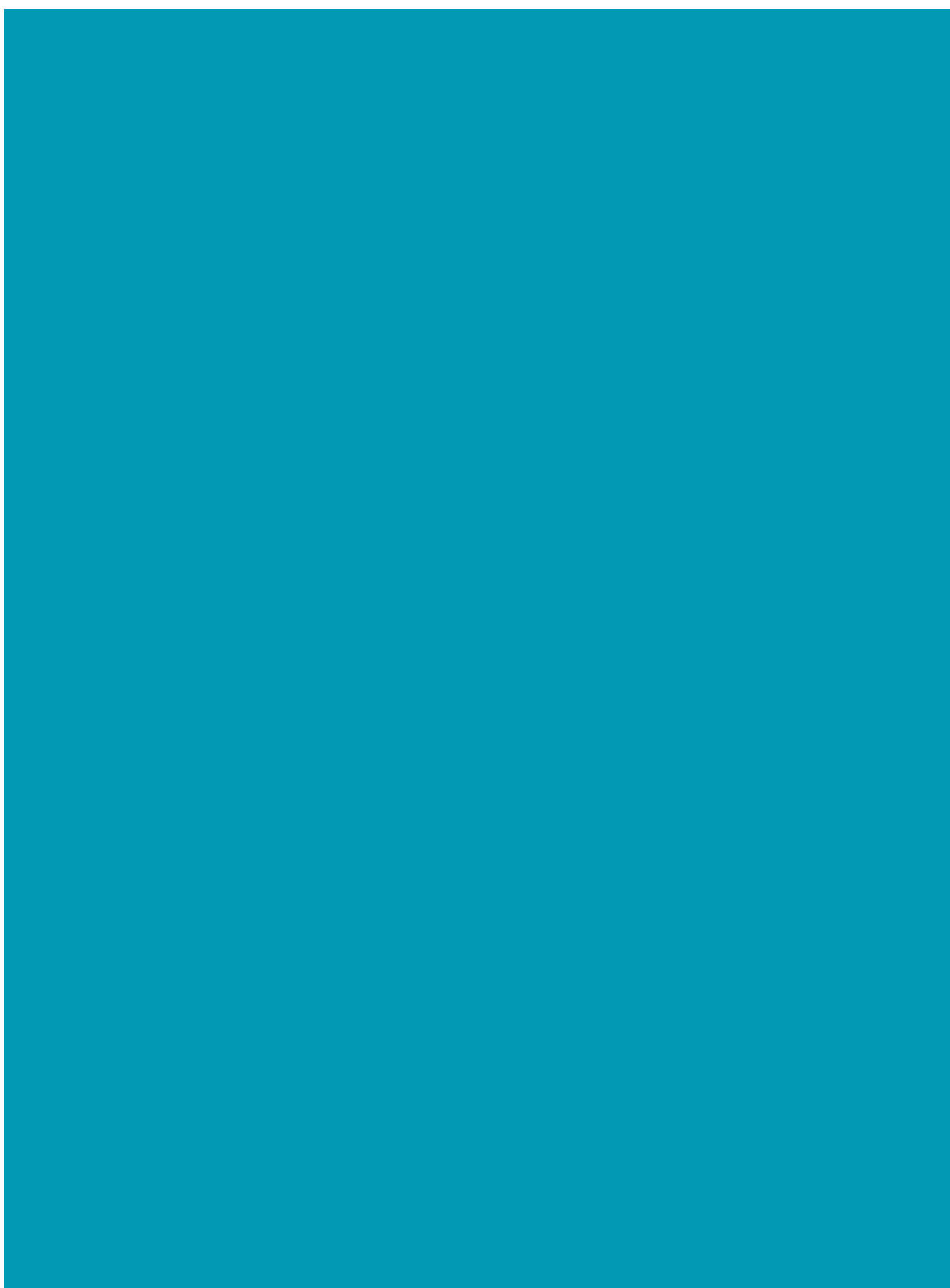
Lancering vernieuwde website

Op 1 augustus 2016 vond de lancering van de vernieuwde website van de Raad van Advies plaats. Deze website werd aangepast in het kader van een nieuwe en ruimer communicatiebeleid van de Raad. Op de homepage van de website staat voortaan informatie over ingekomen adviesverzoeken, de data van de meest recent uitgebrachte adviezen en samenvattingen van adviezen. Tevens wordt naar aanleiding van het nieuwe communicatiebeleid van de Raad van complexe adviezen een samenvatting gemaakt. Deze samenvattingen worden gepubliceerd ten tijde dat het advies openbaar wordt voor het publiek. Voor ontwerp-landsverordeningen is dit het tijdstip dat het ontwerp door de Staten is ontvangen en voor ontwerp-landsbesluiten, houdende algemene maatregelen, is dit tijdstip het moment dat het landsbesluit wordt gepubliceerd. Het onderdeel 'Publicaties' van de website is ongewijzigd gebleven en hier staan alle adviezen van de Raad die reeds openbaar zijn gemaakt.

Begeleiding stagiaires

Het wetenschappelijk bureau heeft in het verslagjaar twee juridisch adviseurs van het Raad van Advies van Sint Maarten begeleid in korte stages. De stagiaires waren mevrouw mr. E. Janson, met een stage op 14 en 15 maart 2016, en mevrouw mr. J. Weeks, met een stageperiode van 13 juni tot en met 17 juni 2016.

ADVISERING

3

Instream

In 2016 heeft de Raad 44 ontwerpen van wet- en regelgeving ter advisering aangeboden gekregen. Deze instroom is lager dan die van het voorgaande verslagjaar. De instroom van ontwerpen voor de jaren 2012 tot en met 2016 is weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1. Overzicht instroom ontwerpen Raad van Advies 2012-2016

	2012	2013	2014	2015	2016
Totaal aantal aangeboden ontwerpen	48	57	40	53	44
Nog af te handelen uit het voorgaande jaar	2	5	6	11	7
Totaal te behandelen	50	62	46	64	51
Aantal afgehandeld in het lopende jaar	45	56	35	57	47
Aantal voortgezet in het volgende jaar	5	6	11	7	4

Behandeling

De 51 te behandelen ontwerpen bestonden uit 18 ontwerp-landsverordeningen; 4 ontwerp-initiatieflandsverordeningen, 3 ontwerp-landsverordeningen op grond van de Comptabiliteitsverordening 1989 en 20 ontwerp-landsbesluiten, houdende algemene maatregelen. Naast de bovenvermelde ontwerpen heeft de Raad nog 3 verzoeken op grond van artikel 17, onderdeel b, van de Landsverordening Raad van Advies ontvangen. Tevens heeft de Raad 1 advies (eigener beweging) op grond van artikel 17, onderdeel a, van de Landsverordening Raad van Advies uitgebracht.

In het verslagjaar 2016 werd 1 ontwerp op verzoek van de regering geretourneerd en bij 1 ontwerp heeft de Raad zich onthouden van het geven van een advies. Het betrof in dit geval een ontwerp waarbij het advies van de Raad achterwege kon blijven.

Tabel 2. Overzicht advisering Raad van Advies 2012-2016

	2012	2013	2014	2015	2016
Ontwerp-landsverordening	24	32	24	32	17
Ontwerp-landsbesluit, h.a.m.	13	24	16	14	20
Ontwerp-initiatieflandsverordening	5	2	5	10	4
Ontwerp ex Comptabiliteitsv. 1989	6	2	1	1	3
Advies anderszins (ex art. 17 Lv RVA)	1	1	1	2	4
Retour	1	2	0	5	1

Behandeltermijnen bij advisering

De aan de Raad ter advisering voorgelegde ontwerpen van regelgeving kunnen als volgt worden gecategoriseerd, waarbij de behandeltermijn staat aangegeven:

Categorie	Complexiteit	Termijn
A	Eenvoudig ontwerp	1 maand
B	Ontwerp van een gemiddelde complexiteit	2 maanden
C	Gecompileerd ontwerp	3 maanden

De aangegeven (maximale) termijnen gelden vanaf het moment van in behandelingneming door de Raad (het moment waarop het ontwerp voor het eerst wordt geagendeerd voor de Raadsvergadering).

In behandelingneming is afhankelijk van zowel:

- A. het werkaanbod van de Raad;
- B. de capaciteit van het wetenschappelijk bureau;
- C. prioritering op verzoek van de regering of de Staten.

Voornoemde termijnen kunnen worden verlengd vanwege onvoorziene of anderszins buitengewone omstandigheden. Het kan voorkomen dat ten aanzien van een ontwerp een spoedbehandeling door de Raad wenselijk wordt geacht. Hieromtrent wordt zo nodig door de Raad met de Voorzitter der Staten en de Minister President overlegd.

Dicta

Van het eindoordeel of dictum van de Raad over de ontwerp-landsverordeningen, de ontwerp-landsbesluiten, houdende algemene maatregelen en de ontwerpen op grond van de Comptabiliteitsverordening 1989 bestaan vijf varianten. Voor de ontwerp-landsverordeningen luiden die als volgt:

Dictum 1	De Raad kan zich met de doelstelling en de inhoud van het ontwerp verenigen en geeft u mitsdien in overweging het aan de Staten aan te bieden.	Het betreft hier een zogenaamd blanco advies: de Raad heeft geen bezwaren tegen het ontwerp.
Dictum 2	De Raad kan zich met de doelstelling en de inhoud van het ontwerp verenigen en geeft u in overweging het aan de Staten aan te bieden, nadat aan het vorenstaande aandacht zal zijn geschonken.	Het betreft hier een ontwerp dat geen belangrijke principiële of complexe problemen oplevert en waartegen de Raad geen bezwaren heeft.
Dictum 3	De Raad kan zich met de doelstelling en de inhoud van het ontwerp verenigen en geeft u in overweging het aan de Staten aan te bieden, nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.	Het betreft hier een ontwerp dat enkele problemen oplevert waartegen de Raad bezwaren heeft, maar die door opvolging van het advies van de Raad kunnen worden weggenomen.
Dictum 4	De Raad kan zich (niet/weliswaar) met de doelstelling (en/doch niet) met de inhoud van het ontwerp verenigen en geeft u mitsdien in overweging het niet aan de Staten aan te bieden, dan nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.	Het betreft hier een ontwerp dat belangrijke principiële of complexe problemen oplevert waartegen de Raad bezwaren heeft, maar die door opvolging van het advies van de Raad kunnen worden weggenomen.
Dictum 5	De Raad kan zich op grond van het bovenstaande (niet/weliswaar) met de doelstelling (en niet /doch niet) met de inhoud van het ontwerp verenigen en geeft u mitsdien in overweging het niet aan de Staten aan te bieden.	Het betreft hier een ontwerp dat belangrijke principiële of complexe problemen oplevert waartegen de Raad bezwaren heeft, die niet door opvolging van het advies van de Raad kunnen worden weggenomen.

Ontwerpen ten aanzien waarvan het vierde of vijfde dictum is gegeven, dienen opnieuw in de ministerraad aan de orde te worden gesteld (zie artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van het Reglement van Orde van de Ministerraad, AB 1999 no. GT 26).

In sommige gevallen onthoudt de Raad zich van het geven van een eindoordeel. Het betreft in deze gevallen onvolledige, onafgeprocedeerde of anderszins onjuiste ontwerpen.

Tabel 3. Overzicht dicta in 2015 en 2016		1 blanco	2 aandacht	3 rekening	4 niet dan nadat	5 niet	6 anderszins of onthouden
Landsverordening	2015	4	2	10	7	2	-
	2016	3	1	7	6	-	-
Landsbesluit h.a.m.	2015	3	6	3	-	1	-
	2016	4	7	4	4	-	1
Initiatief-landsverordening	2015	1	3	5	-	-	-
	2016	1	1	-	1	1	-
Comptabiliteitsverordening 1989	2015	-	-	1	-	-	-
	2016	-	-	3	-	-	-
Advies ex art. 17 Landsverordening Raad van Advies	2015	-	-	-	-	-	2
	2016	-	-	-	-	-	4

Conclusie dicta 2016

In het verslagjaar werd twaalf maal het dictum 4 of 5 door de Raad gegeven. De reden dat de Raad tot dergelijke 'zware' dicta komt is mede gelegen in het feit dat hij in het kader van de beleidsanalytische toetsing speciale nadruk legt op de uitvoering van een deugdelijke probleeminventarisatie en vervolgens aan de formulering van een juiste probleemstelling. De Raad kan zich immers pas een oordeel vormen over de doelmatigheid van een ontwerp - waaronder moet worden begrepen de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid ervan - indien het probleem dat door middel van wetgeving opgelost dient te worden deugdelijk is onderzocht en helder is omschreven. Elke toetsing van ontwerp-regelgeving door de Raad vangt aan met een dergelijke analyse van de probleemstelling. Hoewel er bij de opstelling van wetgeving meer aandacht komt voor de beschrijving van de onderliggende problematiek zijn er op dat gebied inhoudelijk nog verbeterstappen te maken.

Een gebrekkige probleemdefinitie behoeft echter op zichzelf nog geen reden te zijn voor een 'zwaar' dictum. Een dergelijk dictum wordt meestal veroorzaakt door een combinatie van tekortkomingen. Ten aanzien van deze tekortkomingen gaf 2016 een gemêleerd beeld te zien. Zo bleken er kwaliteitsverhogende stappen mogelijk op het gebied van de concordantie van de voorgestelde wetgeving met wetgeving in andere delen van het Koninkrijk, de juridische inbedding in de lokale rechtsorde, de inrichting van het ontwerp en de motivering ervan. Daarnaast kwam het nog steeds voor dat in een toelichting bij een ontwerp de op grond van artikel 6 van de Comptabiliteitsverordening 1989

(AB 1989 no. 72) voorgeschreven financiële paragraaf waarin de financiële consequenties van het ontwerp voor het lopende begrotingsjaar of voor latere jaren worden beschreven, ontbrak of ontoereikend was.

Hoewel er slechts vier ontwerpen voor een initiatief-landsverordening aan de Raad werden voorgelegd, kregen 2 ontwerpen een dictum 4 of 5. De hiervoor geschetste problematiek inzake een deugdelijke probleemstelling blijkt zich bij initiatief-ontwerpen in versterkte mate voor te doen. Dit kan deels worden verklaard uit de jarenlange afwezigheid bij de Staten van specifieke wetgevingstechnische deskundigheid en onderzoekscapaciteit. Het heeft ertoe geleid dat de Raad zijn beleid inzake de advisering ten aanzien van initiatief-ontwerpen in 2016 heeft verduidelijkt. De Raad heeft signalen opgevangen tijdens de Staten dat er meer aandacht komt voor de kwaliteit van initiatief-ontwerpen en dat versterking van een deugdelijke ondersteuning bij de opstelling van wetgeving de aandacht heeft. Dit stemt tot voorzichtig optimisme.

Overzicht van ontwerpen ten aanzien waarvan in 2016 advies is uitgebracht

Van de totaal 51 te behandelen ontwerpen in 2016 heeft de Raad 47 ontwerpen in behandeling genomen. Naast de advisering van deze ontwerpen heeft de Raad tevens advies uitgebracht op 3 verzoeken op grond van artikel 17, onderdeel b, van de Landsverordening Raad van Advies en heeft één advies eigener beweging uitgebracht. Van de totaal te behandelen ontwerpen heeft de Raad één ontwerp op verzoek van de regering geretourneerd en bij één ontwerp heeft de Raad zicht onthouden te adviseren. Het betrof hierbij een ontwerp waarbij het advies van de Raad achterwege kon blijven. Bij 4 ontwerpen is de behandeling in 2017 voortgezet, waarvan één ontwerp later in 2017 werd ingetrokken. De indeling van de uitgebrachte adviezen is als volgt:

1. ontwerpen van landsverordening: 17
2. ontwerpen van initiatief-landsverordening: 4
3. ontwerpen op grond van de Comptabiliteitsverordening 1989: 3
4. ontwerpen van landsbesluit, houdende algemene maatregelen: 20
5. verzoeken op grond van artikel 17, onderdeel a, van de Lv. Raad van Advies: 1
6. verzoeken op grond van artikel 17, onderdeel b, van de Lv. Raad van Advies: 3
7. geretourneerde ontwerpen: 1

De met * aangegeven ontwerpen waren ten tijde van de afronding van dit jaarverslag (15 februari 2017) inmiddels openbaar en zijn derhalve ook gepubliceerd op de website www.rva.aw.

Ontwerp-landsverordeningen	
1	Ontwerp-landsverordening algemene bepalingen bestuursrecht Ingekomen: 1-7-2015. Kenmerk: RvA 114-15. Advies: 24-2-2016. Dictum 4.
2	Ontwerp-landsverordening tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek van Aruba (AB 1989 no. GT 100) houdende invoering van een Boek 2 inzake het rechtspersonenrecht Ingekomen: 7-10-2015. Kenmerk: RvA 168-15. Advies: 17-6-2016. Dictum 3.
3	Ontwerp-landsverordening houdende regels betreffende de ambulancezorg (Landsverordening ambulancezorg) Ingekomen: 13-10-2015. Kenmerk: RvA 174-15. Advies: 18-1-2016. Dictum 4.
4	Ontwerp-landsverordening houdende afwikkeling van een aantal sociale zekerheidsschulden en tot wijziging van een viertal landsverordeningen, mede met het oog op de verbetering van misslagen en tot uitbreiding van de toepassingstermijn van de landsverordening van 25 augustus 2007 (AB 2007 no. 73) tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek van Aruba, de Landsverordening ziekteverzekering (AB 1993 no. GT 24) en de Landsverordening ongevallenverzekering (AB 1996 no. GT 26) Ingekomen: 5-11-2015. Kenmerk: RvA 192-15. Advies: 10-2-2016.* Dictum 4.
5	Ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van het Tourism Product Enhancement Fund voor het dienstjaar 2016 Ingekomen: 16-12-2015. Kenmerk: RvA 214-15. Advies: 18-1-2016.* Dictum 3.
6	Ontwerp-landsverordening houdende wijziging van de Landsverordening Veiligheidsdienst Aruba (AB 2002 no. 115) Ingekomen: 21-1-2016. Kenmerk: RvA 09-16. Advies: 4-5-2016. Dictum 4.
7	Ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Motorrijtuig- en motorbootbelastingverordening (AB 1988 no. GT 23) Ingekomen: 28-4-2016. Kenmerk: RvA 63-16. Advies: 13-7-2016.* Dictum 3.

8	<p>Ontwerp-landsverordening houdende bekrachtiging van het Landsbesluit, h.a.m., van 2 februari 2015 (AB 2015 no. 11) t.u.v. artikel 4, tweede lid, van de Landsverordening besmettelijke ziekten (AB 1992 no. GT 11), het Landsbesluit h.a.m., van 14 juli 2015 (AB 2015 no.33) t.u.v. artikel 4, tweede lid, van de Lv. besmettelijke ziekten (AB 1992 no. GT 11) en het Landsbesluit h.a.m., van 4 maart 2016 (AB 2016 no. 20) t.u.v. de artikelen 7, tweede lid, en 15b, eerste lid, van de Quarantaineverordening (AB 1992 no. GT 7)</p> <p>Ingekomen: 12-5-2016. Kenmerk: RvA 68-16. Advies: 12-5-2016.*</p> <p>Dictum 1.</p>
9	<p>Ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening Criminaliteitsbestrijdingfonds (AB 2012 no. 52)</p> <p>Ingekomen: 16-5-2016. Kenmerk: RvA 70-16. Advies: 1-6-2016.*</p> <p>Dictum 1.</p>
10	<p>Ontwerp-landsverordening houdende regels met betrekking tot de bezoldiging van het personeel dat werkzaam is in het door de overheid bekostigde onderwijs (Landsverordening functiehuis onderwijspersoneel)</p> <p>Ingekomen: 19-5-2016. Kenmerk: RvA 72-16. Advies: 28-6-2016.*</p> <p>Dictum 3.</p>
11	<p>Ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van het Tourism Product Enhancement Fund voor het dienstjaar 2017</p> <p>Ingekomen: 28-7-2016. Kenmerk: RvA 100-16. Advies: 17-8-2016.*</p> <p>Dictum 3.</p>
12	<p>Ontwerp- landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Raad van Advies voor het dienstjaar 2017</p> <p>Ingekomen: 28-7-2016. Kenmerk: RvA 101-16. Advies: 17-8-2016.*</p> <p>Dictum 1.</p>
13	<p>Ontwerp- landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Dienst Openbare Werken voor het dienstjaar 2017</p> <p>Ingekomen: 28-7-2016. Kenmerk: RvA 102-16. Advies: 17-8-2016.*</p> <p>Dictum 3.</p>
14	<p>Ontwerp- landsverordening houdende voorzieningen in verband met de overname door de Stichting Fundacion Servicio Laboratorio Medico Aruba van de roerende zaken van het voormalig Landslaboratorium</p> <p>Ingekomen: 28-7-2016. Kenmerk: RvA 103-16. Advies: 12-10-2016.*</p> <p>Dictum 3.</p>
15	<p>Ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2017</p> <p>Ingekomen: 1-8-2016. Kenmerk: RvA 105-16. Advies: 23-8-2016.*</p> <p>Dictum 4.</p>
16	<p>Ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening van 9 februari 2016 tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2016 (AB 2016 no. 5)</p> <p>Ingekomen: 17-11-2016. Kenmerk: RvA 137-16. Advies: 30-11-2016.*</p> <p>Dictum 4.</p>
17	<p>Ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening instelling ministeries 2014 (AB 2013 no. 94)</p> <p>Ingekomen: 02-12-2016. Kenmerk: RvA 156-16. Advies: 7-12-2016.*</p> <p>Dictum 2.</p>

Ontwerp-initiatieflandsverordeningen

1	Ontwerp-initiatieflandsverordening houdende regels ter bevordering van de deelneming op gelijke voet aan het maatschappelijk leven en ter bestrijding van elke vorm van discriminatie (Landsverordening Gelijke Behandeling) Ingekomen: 14-12-2015. Kenmerk: RvA 213-15. Advies: 1-6-2016.* Dictum 4.
2	Ontwerp-initiatieflandsverordening tot wijziging van de Warenverordening (AB 1996 no. GT 12) (etikettering van producten) Ingekomen: 19-8-2016. Kenmerk: RvA 108-16. Advies: 12-10-2016. Dictum 5.
3	Ontwerp-initiatieflandsverordening tot vaststelling van de begroting van de Algemene Rekenkamer voor het dienstjaar 2017 Ingekomen: 12-9-2016. Kenmerk: RvA 116-16. Advies: 22-9-2016.* Dictum 1.
4	Ontwerp-initiatieflandsverordening tot vaststelling van de begroting van de Staten van Aruba voor het dienstjaar 2017 Ingekomen: 12-9-2016. Kenmerk: RvA 117-16. Advies: 22-9-2016.* Dictum 2.

Ontwerp-landsbesluiten, houdende algemene maatregelen

1	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Landsbesluit reserve en belegging ziekteverzekering (AB 1992 no. GT 19) en het Landsbesluit reserve en belegging ongevallenverzekering (AB 2001 no. GT 2) Ingekomen: 23-10-2015. Kenmerk: RvA 181-15. Advies: 10-2-2016.* Dictum 1.
2	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Landsbesluit inschrijvings-, college- en examengeld Universiteit van Aruba (AB 1988 no. 102) Ingekomen: 13-1-2016. Kenmerk: RvA 04-16. Advies: 24-2-2016.* Dictum 4.
3	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Landsbesluit verkeersregels (AB 1999 no. 39), het Retributie- en legesbesluit Korps Politie Aruba 2002 (AB 2003 no. 4) en het Retributie- en legesbesluit Directie Infrastructuur en Planning (AB 2004 no. 7) Ingekomen: 21-1-2016. Kenmerk: RvA 08-16. Advies: 2-3-2016. Dictum 4.
4	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van de artikelen 7, tweede lid, en 15b, tweede lid van de Quarantainevoorschriften (AB 1992 no. GT 7) (van toepassing Quarantainevoorschriften op ebola) Ingekomen: 21-1-2016. Kenmerk: RvA 10-16. Advies: 3-2-2016.* Dictum 2.
5	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Landsbesluit van 27 september 1993 no. 14 (AB 1993 no. GT 28) tot vaststelling van de vorm van de gezondheidspas en van de verklaringen bedoeld in artikel 17 van de Quarantainevoorschriften (AB 1992 no. GT 7) Ingekomen: 21-1-2016. Kenmerk: RvA 11-16. Advies: 3-2-2016.* Dictum 1.
6	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van artikel 7, zesde lid, van de Landsverordening algemene ouderdomsverzekering (AB 1990 no. GT 33) en artikel 11, zevende lid, van de Landsverordening algemene weduwen- en wezenverzekering (AB 1996 no. GT 30) Ingekomen: 21-1-2016. Kenmerk: RvA 12-16. Advies: 2-3-2016.* Dictum 4.
7	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Landsbesluit aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen (AB 1999 no. GT 13) (verhoging verzekerde som) Ingekomen: 21-1-2016. Kenmerk: RvA 13-16. Advies: 10-2-2016.* Dictum 2.

8	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Landsbesluit personenvervoer (AB 1997 no. GT 4) (aanpassing tarieven autobussen) Ingekomen: 21-1-2016. Kenmerk: RvA 14-16. Advies: 2-3-2016.* Dictum 3.
9	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van artikel 13, derde lid, van de Landsverordening minimumlonen (AB 1989 no. GT 26) (tussentijdse aanpassing februari 2016) Ingekomen: 21-1-2016. Kenmerk: RvA 15-16. Advies: 10-2-2016.* Dictum 4
10	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van artikel 6, derde lid, van de Landsverordening regeling geldstelsel (AB 1991 no. GT 34) (Landsbesluit herdenkingsmunt 30 jaar Status Aparte en 40 jaar Vlag en Volkslied) Ingekomen: 16-2-2016. Kenmerk: RvA: 24-16. Advies: 24-2-2016.* Dictum 1.
11	Ontwerp-landsbesluit, h.a.m., ter uitvoering van de artikelen 22a, vierde lid, van de Algemene landsverordening belastingen (AB 2004 no. 10) en artikel 15, tweede lid, van de Landsverordening beroep in belastingzaken (AB 2001 no. GT 12) (Landsbesluit proceskostenvergoeding in belastingzaken) Ingekomen: 25-2-2016. Kenmerk: RvA 29-16. Advies: 7-4-2016.* Dictum 3.
12	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Sanctiebesluit Sudan (AB 2014 no. 46) en het Sanctiebesluit Zuid-Sudan (AB 2014 no. 47) Ingekomen: 25-2-2016. Kenmerk: RvA 30-16. Advies: onthouden.
13	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Landsbesluit aanwijzing vrijgestelde activiteiten (AB 2005 no. 88) Ingekomen: 3-5-2016. Kenmerk: RvA 64-16. Advies: 25-5-2016. Dictum 2.
14	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van artikel 2a, eerste lid, van de Landsverordening winstbelasting (AB 1988 no. GT 47) Ingekomen: 13-5-2016. Kenmerk: RvA 69-16. Advies: 8-6-2016.* Dictum 3.
15	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van de bijlage, bedoeld in artikel 36, eerste lid, van de Landsverordening voortgezet onderwijs (AB 1989 no. GT 103) Ingekomen: 27-6-2016. Kenmerk: RvA 88-16. Advies: 20-7-2016.* Dictum 2.
16	Ontwerp-landsbesluit nieuwe concessie N.V. ELMAR Ingekomen 19-7-2016. Kenmerk: RvA 95-16. Advies: 7-9-2016. Dictum 3.
17	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Landsbesluit bijzondere rechtspositionele bepalingen douaneambtenaren (AB 1995 no. 59) Ingekomen: 12-10-2016. Kenmerk: RvA 122-16. Advies: 8-11-2016.* Dictum 2.
18	Ontwerp-landsbesluit, h.a.m., tot wijziging van het kinder- en detacheringstoelagebesluit ambtenaren (AB 1995 no. GT 26) Ingekomen: 17-11-2016. Kenmerk: RvA 139-16. Advies: 2-12-2016. Dictum 2.
19	Ontwerp-landsbesluit, h.a.m., tot wijziging van het Landsbesluit grondslagen bestuurlijke handhaving sectorale toezichtwetgeving (AB 2013 no. 31) Ingekomen: 17-11-2016. Kenmerk: RvA 140-16. Advies: 2-12-2016. Dictum 2.
20	Ontwerp-landsbesluit, h.a.m., tot wijziging van het Landsbesluit bezoldiging onderwijspersoneel (AB 1991 no. 35) Ingekomen: 17-11-2016. Kenmerk: RvA 141-16. Advies: 30-11-2016. Dictum 1.

Ontwerpen op grond van de Comptabiliteitsverordening 1989

1	<p>Ontwerp-landsverordening houdende machtiging van de minister van Toerisme, Transport, Primaire Sector en Cultuur tot het aangaan van een huurovereenkomst met de Stichting Monumenten Fonds Aruba ter zake van een monumentaal pand te San Nicolaas</p> <p>Ingekomen: 12-4-2016. Kenmerk: RvA 47-16. Advies: 12-5-2016.*</p> <p>Dictum 3.</p>
2	<p>Ontwerp-landsverordening houdende machtiging van de ministers van Financiën en Overheidsorganisatie, van Algemene Zaken, Wetenschap, Innovatie en Duurzame Ontwikkeling en van Ruimtelijke Ontwikkeling, Infrastructuur en Integratie tot het aangaan namens het Land van een vaststellingsovereenkomst met de stichting Fundacion Cas pa Comunidad Aruba</p> <p>Ingekomen: 27-6-2016. Kenmerk: RvA 87-16. Advies: 20-7-2016.*</p> <p>Dictum 3.</p>
3	<p>Ontwerp-landsverordening houdende machtiging van de betrokken ministers tot het verrichten namens het Land van een aantal privaatrechtelijke rechtshandelingen ten behoeve van de heropening van de olieraffinaderij te San Nicolas en tot wijziging in dit kader van een aantal landsverordeningen (Landsverordening voorzieningen heropening olieraffinaderij)</p> <p>Ingekomen: 22-8-2016. Kenmerk: 109-16. Advies: 14-9-2016.*</p> <p>Dictum 3.</p>

Adviezen ex artikel 17 Landsverordening Raad van Advies

1	<p>Advies ex artikel 17, onderdeel b, van de Landsverordening Raad van Advies, inzake het voorstel tot voordracht van prof. dr. A.F.P. Bakker als staatsraad i.b.d. bij de Raad van State</p> <p>Ingekomen: 2-4-2016. Kenmerk: RvA 49-16. Advies: 19-4-2016.</p> <p>Dictum anderszins.</p>
2	<p>Advies ex artikel 17, onderdeel a, van de Landsverordening Raad van Advies inzake het toezicht, de samenwerking en de conflictbeslechting in het Koninkrijk</p> <p>Kenmerk: RvA 78-16. Advies: 9-6-2016.*</p> <p>Dictum anderszins.</p>
3	<p>Advies ex artikel 17, onderdeel b, van de Landsverordening Raad van Advies inzake all-inclusive</p> <p>Ingekomen: 22-6-2016. Kenmerk: RvA 85-16. Advies: 20-7-2016.*</p> <p>Dictum anderszins.</p>
4	<p>Advies ex artikel 17, onderdeel b, van de Landsverordening Raad van Advies inzake de ministeriële beschikking van de minister van Toerisme, Transport, Primaire Sector en Cultuur dd. 26 mei 2016</p> <p>Ingekomen: 28-6-2016. Kenmerk: RvA 90-16. Advies: 20-7-2016.*</p> <p>Dictum anderszins.</p>

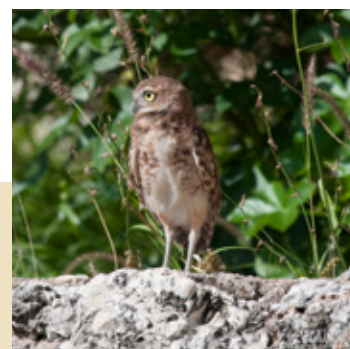
Gerouterneerde ontwerpen

1	Ontwerp-landsverordening tot wijziging van Landsverordening overgangsbepalingen Nieuw BW (AB 2001 no. 108)
Ingekomen 9-5-2016. Kenmerk: RvA 65-16. Retour: 11-30-2016. |
|---|---|

Overloop naar 2017

Wegens late aanbieding of prioriteitstelling is de behandeling van de volgende ontwerpen in 2017 voortgezet.

1	Ontwerp-landsverordening houdende voortzetting van het in 2011 tijdelijk gecreëerde vormingsprogramma voor bepaalde jongvolwassenen (Landsverordening sociale vorming 2016)
Ingekomen: 15-11-2016. Kenmerk: RvA 136-16. (Inmiddels ingetrokken in 2017.)
2	Ontwerp-landsverordening houdende wijziging van de Landsverordening toezicht geldtransactiebedrijven (AB 2003 no. 60), de Landsverordening voorkoming en bestrijding witwassen en terrorismefinanciering (AB 2011 no. 28) en de Landsverordening deviezenverkeer (AB 1990 no. GT 6) (invoering toezicht op wisselkantoren)
Ingekomen: 17-11-2016. Kenmerk: RvA 138-16.
3	Ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening inkomstenbelasting (AB 1991 no. GT 51) en de Landsverordening overdrachtsbelasting (AB 1989 no. GT 73) (voorziening inzake studielening en monumentale woning)
Ingekomen: 12-12-2016. Kenmerk: RvA 161-16.
4	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Landsbesluit Parke Nacional Arikok (AB 2000 no. 59) (aanwijzing Spaans Lagoen-gebied als natuurreservaat)
Ingekomen: 12-12-2016. Kenmerk: RvA 162-16.

COLOFON

Samenstelling: Wetenschappelijk Bureau Raad van Advies
Vormgeving: Freeway Creative Agency
Fotografie: Laura Wagenaars (Freeway Creative Agency)

Dit jaarverslag is ook gepubliceerd op www.rva.aw

CONTACTGEGEVENS

Raad van Advies
L.G. Smith Boulevard 8, Oranjestad, Aruba
Tel. +297 5833972
Fax +297 5834012
E-mail: info@rva.aw
Website: www.rva.aw

